

การไกล่เกลี่ยคดีอาญา

วิวรรณ ดำรงค์กุลนนท์*

บทคัดย่อ

“การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” เป็นวิธีการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมอาญาทางเลือกที่นำมาใช้เพื่อเบี่ยงเบน หรือหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก วิธีการนี้มีแนวความคิดเน้นหนักไปที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องหาให้ได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ และเน้นหนักไปที่การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย เมื่อช่วงต้นปี พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ซึ่งส่วนหนึ่งของร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญา โดยนักนิติศาสตร์ของประเทศไทยได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางถึงหลักการ แนวความคิด และรายละเอียดของร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้ ผู้เขียนจึงเขียนบทความฉบับนี้ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจถึง “การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” เฉพาะในส่วนที่เป็นสาระสำคัญตามที่ปรากฏอยู่ในร่างกฎหมายฉบับนี้ โดยแบ่งการดำเนินเรื่องออกเป็น 6 หัวข้อหลัก ได้แก่ ความหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา คดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และข้อกังวลที่มีต่อการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

*นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิทยานิพนธ์ดีมาก) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Abstract

“Mediation in criminal case” is the one strategy in alternative criminal justice, which applies for deviation and diversion the criminal case from conventional criminal justice. This strategy in criminal case focus on rehabilitation and damage remedy instead of prosecution. This is to say that the alleged offender has an opportunity to turn over a new leaf and back to the society. In 2016 (B.E. 2559), the resolution of Council of Ministers approved the bill of Act of the Measurement in Lieu of Criminal Prosecution, which a part of this bill is related to mediation in criminal case. There is a contradiction about this bill between Thai lawyers, which there are both of opponent and supporter. Thus, this journal has an objective to describe the advantage and disadvantage on “mediation in criminal case”. In this journal will separate in six parts, which are the definition of mediation in criminal case, the case that can apply to mediation in criminal case, the procedure of mediation in criminal case, the result of mediation in criminal case, the advantage of mediation in criminal case and the concerned issue of mediation in criminal case.

บทนำ

การไกล่เกลี่ยคดีอาญา (mediation in criminal case) เป็นวิธีการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมอาญาทางเลือก (alternative criminal justice) ที่นำมาใช้เพื่อเบี่ยงเบน หรือหันเห (diversion) คดีออกจากกระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก (conventional criminal justice)¹ วิธีการนี้มีแนวความคิดเน้นหนักไปที่การแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) ผู้ต้องหาให้ได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ และเน้นหนักไปที่การเยียวยาความเสียหาย (damage remedy) แก่ผู้เสียหาย

เมื่อช่วงต้นปี พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา ภายหลังจากที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้ออกมาเปิดเผยต่อสาธารณชนว่า² ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ....³ แล้ว (ร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาและการชะลอการฟ้อง) และได้ส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ปนช.) พิจารณา ก่อนที่จะเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เป็นลำดับต่อไป นักนิติศาสตร์ของประเทศไทยก็ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางถึงหลักการ แนวความคิด และรายละเอียดของร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายฉบับนี้⁴

¹ การเบี่ยงเบน หรือการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก เป็นแนวความคิดในลักษณะที่ให้อำนาจดุลพินิจ (discretion) ที่จะใช้วิธีการ หรือมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกว่าแทนการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมอาญารูปแบบปกติ (รูปแบบปกติคือกระบวนการยุติธรรมอาญาซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ต่อไปที่ชั้นพนักงานอัยการ ต่อไปที่ชั้นศาล และจบท้ายด้วยชั้นราชทัณฑ์) รายละเอียดโปรดดู คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, บันทึกความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่องร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ... (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, 2558), หน้า 1, 8-9.

² รัฐบาลไทย, รองวิษณุ เผย ธรรม. เห็นชอบร่าง พ.ร.บ.มาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา [ออนไลน์], 9 พฤษภาคม 2559. แหล่งที่มา <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/government-th1/item/100673-100673?tmpl=component&print=1>

กรุงเทพฯธุรกิจ, ธรรม. รับหลักการร่าง พ.ร.บ.มาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา [ออนไลน์], 9 พฤษภาคม 2559. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbiznews.com/mobile/view/news/688974>

³ ร่างที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) ตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ 916/2556

ต่อไปจากนี้ หากบทความฉบับนี้กล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ให้หมายความถึงร่างที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว เรื่องเสร็จที่ 916/2556

⁴ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้มีที่มาจากร่างพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ... นำมารวมเข้ากัน แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ....” ด้วยเหตุนี้ “มาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา” ที่ปรากฏอยู่ในร่างกฎหมายฉบับนี้จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การไกล่เกลี่ยคดีอาญา และส่วนที่ 2 การชะลอการฟ้อง รายละเอียดโปรดดู คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, (2558, หน้า 23)

อนึ่ง หลักการและเหตุผลของร่างกฎหมายฉบับนี้มีอยู่ว่า “โดยที่มีคดีอาญาที่ลักษณะของการกระทำเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงซึ่งผู้ต้องหาอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควร หากมีการ

นักนิติศาสตร์ฝ่ายที่เห็นด้วย เห็นว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะช่วยลดความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีคดีเข้าสู่ระบบความของศาลเป็นจำนวนมากเกินไป ทั้งยังเป็นการให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ ช่วยลดปัญหาความแออัดของจำวนนักโทษในเรือนจำ เป็นต้น ส่วนนักนิติศาสตร์ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เห็นว่าร่างกฎหมายฉบับนี้ยังมีเนื้อหาบางส่วนที่ขัดกับหลักการสำคัญของกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นอย่างมาก เช่น การกำหนดให้คดีความผิดที่ไม่อาจยอมความได้ (ความผิดต่อแผ่นดิน) บางประเภทตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายร่างกฎหมายฉบับนี้สามารถยุติลงได้เช่นเดียวกับคดีความผิดอันยอมความได้ (ความผิดต่อส่วนตัว) การกำหนดให้ศาลต้องรอการพิจารณาคดีโดยขึ้นอยู่กับคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาของพนักงานสอบสวน ความหวังเกรงว่าพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีอาญาจะใช้อำนาจดุลพินิจบิดเบือนด้วยเจตนาทุจริตจนทำให้เกิดความเสียหายต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมอาญา เป็นต้น

ผู้เขียนจึงเขียนบทความฉบับนี้ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจถึงการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเฉพาะในส่วนที่เป็นสาระสำคัญตามที่ปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความฉบับนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านได้ใช้เป็นฐานในการคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมอาญาของประเทศไทยต่อไป ทั้งนี้ โดยบทความฉบับนี้จะแบ่งการดำเนินเรื่องออกเป็น 6 หัวข้อหลัก ได้แก่ หัวข้อที่ 1 ความหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา หัวข้อที่ 2 คดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ หัวข้อที่ 3 กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญา หัวข้อที่ 4 ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา หัวข้อที่ 5 ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และหัวข้อที่ 6 ข้อกังวลที่มีต่อการไกล่เกลี่ยคดีอาญา สำหรับรายละเอียดของแต่ละหัวข้อนั้น ผู้เขียนจะได้บรรยายต่อไปเป็นลำดับ ดังนี้

สนับสนุนให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้รับการไกล่เกลี่ย เพื่อให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสแสดงความสำนึกในการกระทำ และพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น อันจะเป็นการนำไปสู่การยอมความและการยุติคดีด้วยความสมานฉันท์ และในคดีบางลักษณะหากมีการชะลอการฟ้องและนำวิธีการคุมประพฤติมาใช้เพื่อให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสแก้ไขความผิดของตนโดยไม่มีมลทินติดตัวอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และสังคม มากกว่าการดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ สมควรนำมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญาดังกล่าวมาใช้แทนการฟ้องคดีอาญา ทำให้คดีอาญาดังกล่าวระงับลง...” รายละเอียดโปรดดูบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ....

หมายเหตุ : เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ชะลอร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ไว้ก่อน ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเสนอรายละเอียดโปรดดู สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... [ออนไลน์], 31 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา <http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program2-2.jsp>

1. ความหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

“การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” หมายความว่า การที่พนักงานสอบสวนจัดให้คู่กรณีในคดีอาญามีโอกาสเจรจาตกลงเยียวยาความเสียหายเพื่อระงับคดีอาญา⁵

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญา แต่ไม่รวมถึงคดีอาญาที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้เสียหาย⁶

เมื่อพิจารณานิยามคำว่า “การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” และคำว่า “คู่กรณี” ประกอบกันแล้ว จะพบว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นวิธีการที่พนักงานสอบสวนจัดให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญาได้มีโอกาสที่จะเจรจาตกลงกันเพื่อระงับคดีอาญาด้วยความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่ายนั่นเอง⁷

2. คดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้

คดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่⁸

ส่วนที่ 1 คดีความผิดอันยอมความได้

ส่วนที่ 2 คดีความผิดลหุโทษ

ส่วนที่ 3 คดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามบัญชีท้ายร่างกฎหมายฉบับนี้

ส่วนที่ 1 คดีความผิดอันยอมความได้ หมายความว่า ความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งโดยหลักแล้วต้องถือว่าความผิดที่มีโทษทางอาญานั้นเป็นความผิดที่ไม่อาจยอมความได้ แต่ถ้ามีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้แล้ว ก็ถือว่าเป็นข้อยกเว้นของหลักดังกล่าว⁹

⁵ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 3

⁶ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 3

⁷ การจัดให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญาได้มีโอกาสที่จะเจรจาตกลงกันเพื่อระงับคดีอาญาด้วยความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่ายนั้น เป็นวิธีการหนึ่งใน “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (restorative justice) กล่าวโดยขยายความก็คือ เป็นวิธีการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญาให้กลับคืนความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นก็คือ การชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อร่างกาย ต่อจิตใจ หรือต่อทรัพย์สิน ฯลฯ ผลลัพธ์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงไม่ใช่การนำตัวผู้ต้องหามาลงโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ หากแต่เป็นการเยียวยาผู้เสียหาย ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า “การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” ในร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... นั้น เป็นวิธีการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั่นเอง รายละเอียดโปรดดู สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการสร้างวัฒนธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาคดี สำนักงานศาลยุติธรรม, 2553), หน้า 37.

⁸ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 11

⁹ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า คำว่า “ความผิดอันยอมความได้” กับคำว่า “ความผิดต่อส่วนตัว” นั้น มีความหมายเหมือนกัน เพียงแต่ได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายต่างฉบับกันและใช้ถ้อยคำต่างกันเท่านั้น กล่าวคือ ในประมวลกฎหมายอาญาใช้คำว่า “ความผิดอันยอมความได้” ส่วนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้คำว่า “ความผิดต่อส่วนตัว”

การที่กฎหมายบัญญัติให้ความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้ โดยปกติแล้วจะตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าความผิดนั้นหากมีการกระทำแล้วมีผลกระทบต่อผู้ถูกระทำโดยตรงเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม¹⁰ ดังนั้น รัฐจึงเปิดโอกาสให้ผู้ถูกระทำที่ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำต่อไปสามารถยอมความได้ โดยที่รัฐจะไม่เข้าไปดำเนินคดีกับผู้กระทำอีกต่อไป¹¹

ตัวอย่างความผิดอันยอมความได้ตามที่บัญญัติไว้ประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 ถึงมาตรา 332 (โปรดดูมาตรา 333) ความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 349 ถึงมาตรา 350 (โปรดดูมาตรา 351) ความผิดฐานยักยอก ตามมาตรา 352 ถึงมาตรา 355 (โปรดดูมาตรา 356) เป็นต้น

ทั้งนี้ คดีความผิดในส่วนที่ 1 นี้ สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้โดยไม่มีเงื่อนไขใดมากำกับไว้

ส่วนที่ 2 คดีความผิดลหุโทษ หมายความว่า ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹²

ประมวลกฎหมายอาญาได้แบ่งความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ “ความผิดลหุโทษ” (ตั้งแต่มาตรา 367 ถึงมาตรา 398) และความผิดอาญาอื่นที่ไม่ใช่ความผิดลหุโทษซึ่งอาจเรียกว่า “ความผิดทั่วไป”¹³ (ตั้งแต่มาตรา 107 ถึงมาตรา 366/4) และการแบ่งประเภทดังกล่าวนี้ให้นำไปใช้กับความผิดที่มีโทษทางอาญาในกฎหมายฉบับอื่น ๆ ด้วย¹⁴

ความผิดลหุโทษนั้นแม้จะเป็นความผิดที่มีระวางโทษเบากว่าความผิดทั่วไป แต่ก็มีความผิดต่อแผ่นดิน เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้

ตัวอย่างความผิดลหุโทษตามที่บัญญัติไว้ประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานชกหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ มาตรา 379 ความผิดฐานใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร มาตรา 382

อนึ่ง ความผิดที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ความผิดเหล่านั้นถือว่าเป็น “ความผิดต่อแผ่นดิน” หรือ “ความผิดอาญาแผ่นดิน” ทั้งสิ้น รายละเอียดโปรดดู จุฬารัตน์ ยะปะนัน, “ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้,” วารสารจลนิตี 7 (2) (เมษายน 2553): 151-152.

¹⁰อย่างไรก็ดี ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ได้แสดงทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า ในระบบกฎหมายอาญาของประเทศไทยนั้น การที่จะบัญญัติให้ความผิดใดเป็นความผิดอันยอมความได้ดูจะยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ใดนัก ตัวอย่างเช่น การประกันวินาศภัยเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกของประชาชน แต่ความผิดฐานฉ้อโกงการประกันวินาศภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 347 กฎหมายก็บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เป็นต้น รายละเอียดโปรดดู คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2554), หน้า 159-160.

¹¹ส่วนความผิดต่อแผ่นดินนั้น ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าความผิดนั้นหากมีการกระทำแล้ว นอกจากจะมีผลกระทบต่อผู้ถูกระทำโดยตรงแล้ว ยังมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย ดังนั้น รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำ แม้ผู้ถูกระทำจะไม่ประสงค์ดำเนินคดีกับผู้กระทำก็ตาม ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการป้องกันสังคมโดยรวมนั่นเอง รายละเอียดโปรดดู จุฬารัตน์ ยะปะนัน, “ความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดอันยอมความได้,” หน้า 152.

¹²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558

¹³คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 155.

¹⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 บัญญัติว่า “บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 391 เป็นต้น

ทั้งนี้ คดีความผิดใน ส่วนที่ 2 นี้ สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้โดยไม่มีเงื่อนไขใดมากำกับไว้ เช่นเดียวกับคดีความผิดใน ส่วนที่ 1

ส่วนที่ 3 คดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามบัญชีท้ายร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย คดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 17 ฐานความผิด และ คดีความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายความการค้า พ.ศ. 2534 อีกจำนวน 2 ฐานความผิด¹⁵ รวมทั้งหมดเป็น 19 ฐานความผิด รายละเอียดดังนี้

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา¹⁶

- (1) ความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามมาตรา 264¹⁷
- (2) ความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 269/1¹⁸
- (3) ความผิดฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามมาตรา 269/5¹⁹
- (4) ความผิดฐานขายของโดยหลอกลวง ตามมาตรา 271²⁰

¹⁵ บัญชีท้ายร่างพระราชบัญญัติมาตรการแผนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ....

¹⁶ “อัตราโทษปรับ” ของความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นอัตราโทษปรับเดิมก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษปรับใหม่โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น ถ้าได้กระทำให้เอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/1 ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2547 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท”

¹⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/5 ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2547 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522 บัญญัติว่า “ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพคุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

- (5) ความผิดฐานปลอมเครื่องหมายการค้า ตามมาตรา 273²¹
- (6) ความผิดฐานเลียนเครื่องหมายการค้า ตามมาตรา 274²²
- (7) ความผิดฐานเข้าร่วมในการข่มขู่ต่อผู้และมีผู้ถึงแก่ความตายจากการข่มขู่ต่อผู้นั้น ตามมาตรา 294 วรรคหนึ่ง²³
- (8) ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 295²⁴
- (9) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 296²⁵
- (10) ความผิดฐานเข้าร่วมในการข่มขู่ต่อผู้และมีผู้ได้รับอันตรายสาหัสจากการข่มขู่ต่อผู้นั้น ตามมาตรา 299 วรรคหนึ่ง²⁶
- (11) ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 300²⁷

²¹ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273 บัญญัติว่า “ผู้ใดปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 274 บัญญัติว่า “ผู้ใดเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²³ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าร่วมในการข่มขู่ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำการในการข่มขู่ต่อผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁴ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁵ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ทั้งนี้ มาตรา 289 ได้บัญญัติลักษณะของความผิดไว้ทั้งหมด 7 ประการ ได้แก่

- (1) กระทำต่อบุพการี
- (2) กระทำต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่
- (3) กระทำต่อผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยเหลือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว
- (4) กระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- (5) กระทำโดยทรนทหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
- (6) กระทำเพื่อตระเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ
- (7) กระทำเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำได้

²⁶ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 299 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าร่วมในการข่มขู่ต่อผู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำการในการข่มขู่ต่อผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

²⁷ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

- (12) ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นหรือกระทำความด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกายและให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำความหรือบุคคลอื่น ตามมาตรา 310 ทวิ²⁸
- (13) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 334²⁹
- (14) ความผิดฐานลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 335 วรรคหนึ่ง และวรรคสี่³⁰
- (15) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามมาตรา 336 วรรคหนึ่ง³¹

²⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310 ทวิ ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2537 บัญญัติว่า “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำความหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

²⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 บัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท” (ระวางโทษของมาตรา 334 โปรดดูเชิงอรรถที่ 29)

³⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 วรรคหนึ่ง และวรรคสี่ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525 บัญญัติว่า “ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกภัยแก่รถไฟหรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายถึงกีดกันสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้งานให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณะ

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

...

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำความด้วยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์นั้นมิมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 334 ก็ได้” (ระวางโทษของมาตรา 334 โปรดดูเชิงอรรถที่ 27)

³¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 336 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

(16) ความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357 วรรคหนึ่ง³²

(17) ความผิดฐานบุกรุกโดยการใช้อำลั้่งประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้อำลั้่งประทุษร้าย หรือในเวลากลางคืน ตามมาตรา 365 (1) หรือ (3)³³

ความผิดตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

(1) ความผิดฐานเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือ เครื่องหมายร่วม ตามมาตรา 109³⁴

(2) ความผิดฐานนำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อ จำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอม หรือ ให้บริการหรือเสนอให้บริการที่ใช้เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วม ปลอม ตามมาตรา 110³⁵

ทั้งนี้ คดีความผิดในส่วนที่ 3 นี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้สร้างเงื่อนไขขึ้นมากำกับไว้ 2 ข้อ และจะต้องผ่านเงื่อนไขทั้ง 2 ข้อ ถึงจะทำการไต่ถามได้ ไม่ใช่ผ่านเพียงข้อใดข้อหนึ่ง เนื่องจากร่าง

³²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราว ทรัพย์ กระโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐาน รับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

³³ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 365 (1) และ (3) บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 มาตรา 363 หรือมาตรา 364 ได้กระทำ

(1) โดยใช้อำลั้่งประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้อำลั้่งประทุษร้าย

...

(3) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า มาตรา 362 มาตรา 363 และมาตรา 364 เป็นความผิดอันยอมความได้ (โปรดดูมาตรา 366) ด้วยเหตุนี้ ความผิดทั้ง 3 มาตราดังกล่าวจึงจัดอยู่ในส่วนที่ 1 “คดีความผิดอันยอมความได้” ดังนั้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ จึงไม่นำความผิดทั้ง 3 มาตราดังกล่าวนี้มาบรรจุไว้ในส่วนที่ 3 “คดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามบัญชี ท้ายร่างกฎหมายฉบับนี้” อีก เพราะจะเป็นการซ้ำซ้อนกัน

³⁴พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 109 บัญญัติว่า “บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

³⁵พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 110 บัญญัติว่า “บุคคลใด

(1) นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอม ตามมาตรา 108 หรือที่เลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือ เครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่น ตามมาตรา 109 หรือ

(2) ให้บริการหรือเสนอให้บริการที่ใช้เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอม ตาม มาตรา 108 หรือที่เลียนเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่น ตามมาตรา 109

ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ”

หมายเหตุ : ระวังโทษของมาตรา 108 คือโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ ส่วนระวังโทษของมาตรา 109 คือโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กฎหมายฉบับนี้ใช้คำว่า “และ” ไม่ได้ใช้คำว่า “หรือ” แตกต่างไปจากคดีความผิดในส่วนที่ 1 และ ส่วนที่ 2 ที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้โดยไม่มีเงื่อนไขใดมากำกับไว้ สำหรับเงื่อนไขของคดีความผิด ในส่วนที่ 3 มีดังนี้³⁶

(1) ผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาหรือการชะลอการฟ้องตามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ เว้นแต่เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ หรือพ้นระยะเวลา นับตั้งแต่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี ตามมาตรา 37 หรือมาตรา 51 มาแล้วเกิน 3 ปี และ

(2) ผู้ต้องหาไม่อยู่ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือพ้นโทษมาแล้วเกินกว่า 5 ปี เว้นแต่เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท คดีความผิดลหุโทษ หรือคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้ กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

เงื่อนไขข้อแรก มีหลักอยู่ว่า จะทำการไกล่เกลี่ยได้ ผู้ต้องหาต้องไม่เคยได้รับการไกล่เกลี่ย คดีอาญาหรือการชะลอการฟ้อง³⁷ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มาก่อน แต่ก็มีข้อยกเว้นอยู่ 3 ประการ คือ แม้เคยได้รับการไกล่เกลี่ยหรือชะลอการฟ้องมาก่อนก็ตาม คดีหลังก็สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ หากคดีก่อนที่เคยได้รับการไกล่เกลี่ยหรือชะลอการฟ้องนั้น 1) เป็นคดีความผิดที่ได้กระทำโดย ประมาท หรือ 2) เป็นคดีความผิดลหุโทษ หรือ 3) เป็นคดีความผิดทั่วไป³⁸ ที่ได้กระทำโดยเจตนา³⁹ เมื่อพ้นระยะเวลานับตั้งแต่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี ตามมาตรา 37 (คำสั่งยุติคดีกรณีที่มีการ ไกล่เกลี่ยคดีอาญา)⁴⁰ หรือมาตรา 51 (คำสั่งยุติคดีกรณีที่มีการชะลอการฟ้อง)⁴¹ มาแล้วเกินกว่า 3 ปี

เงื่อนไขข้อที่สอง มีหลักอยู่ 2 ประการ คือ จะทำการไกล่เกลี่ยได้ 1) ผู้ต้องหาต้องไม่อยู่ใน ระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก กล่าวคือ หากผู้ต้องหาคดีหลังอยู่ในระหว่างต้องคำ พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามคำพิพากษาของศาลคดีก่อน คดีหลังก็จะทำการไกล่เกลี่ยไม่ได้ (หลักนี้ ไม่มีข้อยกเว้น) 2) ในกรณีที่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน ผู้ต้องหาต้องพ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี กล่าวคือ หากพ้นโทษจำคุกคดีก่อนมาแล้วแต่ยังไม่เกิน 5 ปี คดีหลังก็จะทำการไกล่เกลี่ยไม่ได้ แต่

³⁶ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 12

³⁷ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 3 บัญญัติว่า “...“การชะลอการฟ้อง” หมายความว่า การที่พนักงานอัยการพิจารณาสำนวนการสอบสวนแล้วเห็นควรสั่งฟ้องคดี แต่มีเหตุที่จะไม่ออกคำสั่งฟ้องคดี โดย อาจกำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาการคุมความประพฤติหรือเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาปฏิบัติเพื่อระงับคดีอาญา...”

³⁸ ความผิดทั่วไป หมายความว่า ความผิดอื่นที่ไม่ใช่ความผิดลหุโทษ (รายละเอียดโปรดดูเชิงอรรถที่ 13) เนื่องจาก หากเป็นความผิดลหุโทษก็ย่อมเข้าข้อยกเว้นในส่วนของ “คดีความผิดลหุโทษ” อยู่แล้ว

³⁹ เนื่องจากหากเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทก็ย่อมเข้าข้อยกเว้นในส่วนของ “คดีความผิดที่ได้กระทำโดย ประมาท” อยู่แล้ว

⁴⁰ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 37 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อได้มีการ ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงตามมาตรา 29 แล้ว ให้ผู้กระทำความผิดให้พนักงานสอบสวนทราบ เพื่อพิจารณาทำบันทึกการปฏิบัติตาม ข้อตกลงส่งให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาสั่งยุติคดี”

⁴¹ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 51 บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาได้ปฏิบัติตาม เงื่อนไขคุมความประพฤติหรือเงื่อนไขอื่นที่พนักงานอัยการกำหนดตามมาตรา 43 ครบถ้วนแล้ว หรือมีเหตุขัดข้องจนไม่อาจ ปฏิบัติตามเงื่อนไขได้อันมิใช่เกิดจากความผิดของผู้ต้องหา ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีและแจ้งคำสั่งให้ ผู้ต้องหาและผู้เสียหายทราบ”

หลักนี้ก็มีข้อยกเว้นอยู่ 3 ประการ คือ แม่พันโทฯจำคุกคดีก่อนมาแล้วไม่เกิน 5 ปี ก็ตาม คดีหลังก็สามารถทำการไต่ถามได้ หากคดีก่อน 2.1) เป็นคดีที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ 2.2) เป็นคดีความผิดลหุโทษ หรือ 2.3) เป็นคดีความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขทั้ง 2 ข้อดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีข้อสังเกตอยู่ว่า เงื่อนไขข้อแรก มุ่งพิจารณาว่าผู้ต้องหาเคยได้รับการไต่ถามคดีอาญาหรือการชะลอการฟ้องมาก่อนหรือไม่เป็นสำคัญ ส่วนเงื่อนไขข้อที่สอง มุ่งพิจารณาว่าผู้ต้องหาอยู่ในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือไม่ หากไม่อยู่ในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้ต้องหาเคยรับโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ หากเคยรับโทษจำคุกมาก่อน ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้ต้องหาพันโทฯจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี หรือไม่สำคัญ

3. กระบวนการไต่ถามคดีอาญา

เมื่อทราบถึงคดีอาญาที่สามารถทำการไต่ถามได้แล้ว ในลำดับต่อไปผู้เขียนจะขอกล่าวถึงกระบวนการไต่ถามคดีอาญาตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนกระทั่งจุดสิ้นสุดของกระบวนการ ดังนี้

กระบวนการก่อนวันกำหนดนัดไต่ถามคดีอาญา

(1) **พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไต่ถามคดีอาญา** หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไต่ถามคดีอาญา⁴²

(2) **คู่กรณียื่นคำร้องขอไต่ถามคดีอาญา** หากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายสมัครใจและประสงค์จะเข้าร่วมการไต่ถามคดีอาญา ให้คู่กรณียื่นคำร้องขอไต่ถามคดีอาญาต่อพนักงานสอบสวน⁴³

(3) **พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญา** เมื่อคู่กรณียื่นคำร้องขอไต่ถามคดีอาญาต่อพนักงานสอบสวนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญา⁴⁴

(4) **พนักงานสอบสวนจัดให้มีการประชุมระหว่างคู่กรณีเพื่อแต่งตั้งผู้ไต่ถาม** เมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการประชุมระหว่างคู่กรณีเพื่อแต่งตั้งผู้ไต่ถามภายใน 7 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญา⁴⁵

(5) **พนักงานสอบสวนกำหนดวันนัดไต่ถามคดีอาญา** เมื่อพนักงานสอบสวนแต่งตั้งผู้ไต่ถามแล้ว ให้พนักงานสอบสวนกำหนดนัดไต่ถามคดีอาญาภายใน 7 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนแต่งตั้งผู้ไต่ถามและแจ้งให้คู่กรณีทราบ⁴⁶

⁴²ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 13

⁴³ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 14 วรรคหนึ่ง ตอนต้น

⁴⁴ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 14 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย

อนึ่ง ผลของคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญา ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงต่อไปในหัวข้อที่ 4

⁴⁵ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 18 วรรคหนึ่ง ตอนต้น

⁴⁶ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 22

กระบวนการในวันกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา

(1) **คู่กรณีต้องเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยคดีอาญาด้วยตนเอง** เมื่อถึงกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา คู่กรณีต้องเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยคดีอาญาด้วยตนเองและมีสิทธิให้ผู้ซึ่งตนไว้วางใจไม่เกิน 2 คน เข้าฟังการไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้⁴⁷ ถ้าคู่กรณีซึ่งเป็นผู้ต้องหาเป็นผู้เยาว์ ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยคดีอาญาด้วย⁴⁸

(2) **ผู้ไกล่เกลี่ยต้องอธิบายข้อเท็จจริงแห่งคดี กระบวนการ และผลทางกฎหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา** ก่อนเริ่มต้นการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องอธิบายให้คู่กรณีทราบถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่คู่กรณีซึ่งเป็นผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดี กระบวนการและผลทางกฎหมายในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา⁴⁹

(3) **การไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้กระทำแล้วเสร็จภายใน 60 วัน** การไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้กระทำแล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่กำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญาครั้งแรก เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าคู่กรณีจะสามารถตกลงกันได้ ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการต่อไปได้อีกไม่เกิน 30 วัน โดยให้บันทึกเหตุดังกล่าวไว้⁵⁰

(4) **ผู้ไกล่เกลี่ยจัดทำบันทึกข้อตกลง** เมื่อคู่กรณีได้มีข้อตกลงเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ไกล่เกลี่ยบันทึกข้อตกลงหรือจัดให้มีการบันทึกข้อตกลงนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และให้คู่กรณีและผู้ไกล่เกลี่ยลงลายมือชื่อไว้⁵¹

กระบวนการหลังวันกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา

(1) **ผู้ไกล่เกลี่ยส่งบันทึกข้อตกลง** เมื่อการไกล่เกลี่ยคดีอาญาแล้วเสร็จ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยส่งบันทึกข้อตกลงไปยังพนักงานสอบสวน⁵²

(2) **พนักงานสอบสวนส่งบันทึกข้อตกลงต่อไป พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง** เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับบันทึกข้อตกลงจากผู้ไกล่เกลี่ยแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งบันทึกข้อตกลงดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังพนักงานอัยการ⁵³

⁴⁷ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 23 วรรคหนึ่ง

⁴⁸ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 23 วรรคสอง

⁴⁹ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 25

⁵⁰ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

⁵¹ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 29 วรรคหนึ่ง

⁵² ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 30 ตอนต้น

⁵³ ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 30 ตอนท้าย

(3) พนักงานอัยการมีคำสั่งเห็นชอบ เมื่อพนักงานอัยการได้รับบันทึกข้อตกลงจากพนักงานสอบสวนแล้ว หากพนักงานอัยการเห็นว่ากรไต่ถามคดีอาญาเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย (ตามที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายฉบับนี้) ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งเห็นชอบ⁵⁴

(4) พนักงานอัยการส่งบันทึกข้อตกลง พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวนคืน เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ให้พนักงานอัยการส่งบันทึกข้อตกลงพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานสอบสวน⁵⁵

(5) คู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง⁵⁶

(6) คู่กรณีแจ้งการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง เมื่อได้มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงแล้ว ให้คู่กรณีแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ⁵⁷

(7) พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง เมื่อคู่กรณีแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบว่าปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว ให้พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง⁵⁸

(8) พนักงานสอบสวนส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เมื่อพนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังพนักงานอัยการ⁵⁹

(9) พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี เมื่อพนักงานอัยการได้รับบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี⁶⁰

4. ผลของการไต่ถามคดีอาญา

ผลของการไต่ถามคดีอาญาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงด้วยกัน ได้แก่ ช่วงที่ 1 ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไต่ถามคดีอาญา⁶¹ และช่วงที่ 2 ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี⁶²

⁵⁴ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 31 ตอนต้น

⁵⁵ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 31 ตอนท้าย

⁵⁶ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 31 ตอนท้าย

⁵⁷ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 37 วรรคหนึ่ง ตอนต้น

⁵⁸ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 37 วรรคหนึ่ง ตอนกลาง

⁵⁹ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 37 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย

⁶⁰ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 37 วรรคหนึ่ง ตอนท้าย

อนึ่ง ผลของคำสั่งยุติคดี ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงต่อไปในหัวข้อที่ 4

⁶¹โปรดดูเชิงอรรถที่ 44

⁶²โปรดดูเชิงอรรถที่ 60

ช่วงที่ 1 ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาแล้ว จะเกิดผลขึ้นมา 2 ประการ ดังนี้คือ 1) ผู้เสียหายจะฟ้องคดีด้วยตนเองไม่ได้ 2) ถ้าผู้เสียหายฟ้องคดีอยู่ก่อนแล้วให้ศาลรอการพิจารณาคดีนั้นไว้⁶³

อย่างไรก็ดี หากภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาแล้ว ถ้าผู้ไกล่เกลี่ยรายงานต่อพนักงานสอบสวนว่ามีการยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญาก็ดี⁶⁴ หรือถ้าความปรากฏแก่พนักงานสอบสวนว่าผู้ต้องหาจงใจไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ดี⁶⁵ ให้พนักงานสอบสวนมีคำสั่งดำเนินคดีต่อไป ซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งดำเนินคดีต่อไปแล้ว จะเกิดผลขึ้นมา 2 ประการ ดังนี้คือ 1) ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีด้วยตนเอง 2) ในกรณีที่ศาลได้รอการพิจารณาไว้ ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องต่อศาลภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งดำเนินคดีต่อไปเพื่อหยิบยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไป⁶⁶

ช่วงที่ 2 ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดีแล้ว ผลที่เกิดขึ้นคือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป⁶⁷

5. ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญานั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า

- (1) ผู้ต้องหาได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ
- (2) ป้องกันไม่ให้พฤติกรรมของผู้ต้องหาที่เริ่มเบี่ยงเบนขั้นต้น กลายเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปอย่างถาวรหากต้องถูกลงโทษจำคุก
- (3) ช่วยลดความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีคดีเข้าสู่สารบบความของศาลเป็นจำนวนมากเกินไป
- (4) ช่วยลดทรัพยากรและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินคดีและการบังคับโทษจำคุก

⁶³ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 36

⁶⁴การยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญานั้น อาจเกิดขึ้นจากกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายขอถอนตัวเพื่อยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา หรือผู้ไกล่เกลี่ยยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดใน 5 อย่างดังต่อไปนี้ 1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยคดีอาญาโดยไม่แจ้งหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือมีพฤติการณ์ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการไกล่เกลี่ยคดีอาญา 2) มีเหตุอันควรสงสัยว่าความตกลงนั้นมีได้เป็นไปด้วยความสมัครใจ 3) การไกล่เกลี่ยคดีอาญาไม่อาจบรรลุผลได้โดยแน่แท้ 4) เห็นได้ชัดว่าการดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีอาญาต่อไปจะเป็นการขัดต่อผลประโยชน์ของคู่กรณีที่เป็นผู้เยาว์ 5) คู่กรณีไม่สามารถเจรจาเพื่อตกลงแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือไม่อาจเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ รายละเอียดทั้งหมดโปรดดู ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34

⁶⁵ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 38 ตอนต้น

⁶⁶ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 38 ตอนท้าย

⁶⁷ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... มาตรา 39 บรรทัดหนึ่ง

- (5) ช่วยลดปัญหาความแออัดของจำนวนนักโทษในเรือนจำ
- (6) ทำให้ผู้ต้องหาไม่ถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นผู้ที่เคยตกเป็นจำเลย หรือตกเป็นผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล หรือตกเป็นนักโทษในเรือนจำมาก่อน
- (7) ช่วยหลีกเลี่ยงการลงโทษทางอาญาซึ่งไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางประเภท เช่น นักศึกษาหลักหนังสือของเพื่อนเป็นครั้งแรก หากต้องถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาโทษ เช่น ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกโดยไม่รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ก็อาจทำให้นักศึกษาผู้นั้นหมดอนาคตทางการศึกษาได้ เป็นต้น
- (8) ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ต้องหา
- (9) สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีด้วยความสมานฉันท์

6. ข้อกังวลที่มีต่อการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

แม้ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาจะมีอยู่มากดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วในหัวข้อที่ 5 แต่ผู้เขียนก็มีข้อกังวลต่อการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามที่ปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... เช่นกัน ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ข้อกังวลในส่วนคดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้

การที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้คดีความผิดต่อแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายร่างพระราชบัญญัติสามารถทำการไกล่เกลี่ยได้นั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดที่ขัดต่อหลักการสำคัญของกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นอย่างมาก เนื่องจากคดีความผิดต่อแผ่นดินนั้นตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าความผิดนั้นหากมีการกระทำแล้วไม่ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกระทำเพียงเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินคดีกับผู้กระทำเพื่อเป็นการป้องกันสังคมโดยรวม ไม่ใช่มากำหนดให้เป็นคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้เพื่อให้คดียุติลงโดยไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเลย ทั้งการกำหนดไว้เช่นนี้ยังอาจทำให้บุคคลที่ทราบถึงการมีอยู่ของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตัดสินใจที่จะกระทำผิดในคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้แล้วค่อยมาทำการไกล่เกลี่ยในภายหลังจากที่ได้กระทำผิดไปแล้ว อันจะส่งผลกระทบต่อสังคมก็คือสังคมเกิดความวุ่นวายและประชาชนในสังคมเกิดความไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมอาญาได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้คดีความผิดต่อแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายร่างพระราชบัญญัติเป็นคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้

สำหรับคดีความผิดในส่วนอื่น ๆ ผู้เขียนเห็นด้วยว่าควรกำหนดให้สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ไม่ว่าจะ เป็นคดีความผิดอันยอมความได้ หรือแม้แต่คดีความผิดลหุโทษ ในส่วนของคดีความผิดอันยอมความได้นั้น เนื่องจากคดีความผิดประเภทนี้ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าความผิดนั้นหากมีการกระทำแล้วมีผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำโดยตรงเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกระทำที่ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำต่อไปสามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ในส่วน

ของคดีความผิดลหุโทษนั้น แม้จะเป็นคดีความผิดต่อแผ่นดิน เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ก็ยังเป็นคดีความผิดที่มีอัตราโทษสถานเบาคือมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กอปรกับในทางวิธีพิจารณาความอาญาคดีความผิดลหุโทษสามารถยุติลงได้ในชั้นพนักงานสอบสวนอยู่แล้ว กล่าวคือพนักงานสอบสวนอาจเปรียบเทียบปรับได้ และเมื่อได้เปรียบเทียบปรับโดยชอบแล้วคดีนั้นก็เป็นอย่างยุติไป⁶⁸ จึงพอที่จะอนุโลมให้สามารถใช้วิธีการไกล่เกลี่ยได้ ผู้เขียนจึงเห็นด้วยกับการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้คดีความผิดอันยอมความได้และคดีความผิดลหุโทษเป็นคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้⁶⁹

ข้อกังวลในส่วนกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

การที่ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้การแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นอำนาจดุลพินิจของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา 2 ประการคือ ประการแรก ความไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันในการใช้อำนาจดุลพินิจของพนักงานสอบสวน กล่าวโดยขยายความคือ ในคดีหนึ่ง พนักงานสอบสวนคนหนึ่งอาจเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงแจ้งให้คู่กรณีทราบว่า มีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา ในขณะที่พนักงานสอบสวนอีกคนหนึ่งอาจเห็นว่าพฤติการณ์ของการกระทำความผิดร้ายแรงและ/หรือส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงไม่แจ้งให้คู่กรณีทราบว่า มีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา ประการที่สอง หากพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีอาญาใช้อำนาจดุลพินิจบิดเบือนด้วยเจตนาทุจริตทำการเจรจาต่อรองคดีเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ต้องหาและ/หรือผู้เสียหายแล้ว ก็ย่อมทำให้เกิดความเสียหายต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมอาญาได้ เช่น พนักงานสอบสวนเรียกรับผลประโยชน์จากผู้ต้องหา โดยแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่าตนสามารถดำเนินเรื่องให้ผู้ต้องหาไม่ต้องรับโทษจำคุกได้จากนั้นก็ผลักดันคดีให้เข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยคดีอาญา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้การแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็น “อำนาจดุลพินิจ” ของพนักงานสอบสวน

⁶⁸รายละเอียดโปรดดู ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 ประกอบมาตรา 39 (3) และคณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 158.

⁶⁹ แม้จะเหลือแค่เพียงคดีความผิดอันยอมความได้และคดีความผิดลหุโทษเท่านั้นที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ผู้เขียนก็มีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ในส่วนของ “การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” นั้น ควรที่จะมีอยู่และได้รับการผลักดันออกเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับต่อไปในภายภาคหน้า ทั้งนี้ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยคดีอาญามีความชัดเจน เป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ และเพื่อไม่ให้เกิดความถกเถียงเมื่อนำมาใช้ในทางปฏิบัติ

ข้อกังวลในส่วนผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ 4 ว่าผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงด้วยกัน ได้แก่ ช่วงที่ 1 ภายหลังที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา และช่วงที่ 2 ภายหลังที่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี สำหรับผู้เขียนมีข้อกังวลเฉพาะผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาช่วงที่ 1 ในส่วนที่กำหนดว่าเมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา ถ้าผู้เสียหายฟ้องคดีอยู่ก่อนแล้วให้ศาลรอการพิจารณาคดีนั้นไว้ เนื่องจากเป็นการกำหนดที่ขัดต่อระบบการดำเนินคดีอาญาที่มีการแบ่งชั้นของการดำเนินคดีออกจากกันไว้อย่างชัดเจน เริ่มต้นตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ต่อไปที่ชั้นพนักงานอัยการ และต่อไปที่ชั้นศาล ฉะนั้น เมื่อคดีเข้าสู่ชั้นศาลแล้ว หากศาลต้องมารอการพิจารณาคดีนั้นไว้โดยขึ้นอยู่กับคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาของพนักงานสอบสวนก็มองว่าเป็นเรื่องแปลกและไม่ควรจะทำให้เกิดมีขึ้น ทั้งในชั้นศาลโจทก์ก็สามารถยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว⁷⁰ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดว่าเมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา ถ้าผู้เสียหายฟ้องคดีอยู่ก่อนแล้วให้ศาลรอการพิจารณาคดีนั้นไว้

บทสรุป

การไกล่เกลี่ยคดีอาญา หมายความว่า การที่พนักงานสอบสวนจัดให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายในคดีอาญาได้มีโอกาสที่จะเจรจาทกลงกันเพื่อระงับคดีอาญาด้วยความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย

คดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คดีความผิดอันยอมความได้ ส่วนที่ 2 คดีความผิดลหุโทษ และส่วนที่ 3 คดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามบัญชีท้ายร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย คดีความผิดจากกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประมวลกฎหมายอาญา จำนวน 17 ฐานความผิด และฉบับที่ 2 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 อีกจำนวน 2 ฐานความผิด รวมทั้งหมดเป็น 19 ฐานความผิด

กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ก่อนวันกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา เริ่มตั้งแต่ 1) พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา 2) คู่กรณียื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา 3) พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา 4) พนักงานสอบสวนจัดให้มีการประชุมระหว่างคู่กรณีเพื่อแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย และ 5) พนักงานสอบสวนกำหนดวันนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา ช่วงที่ 2 ในวันกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา เริ่มตั้งแต่ 1) คู่กรณีต้องเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยคดีอาญาด้วยตนเอง 2) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องอธิบายข้อเท็จจริงแห่งคดี กระบวนการ และผลทางกฎหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา และสิทธิในการยุติการไกล่เกลี่ยคดีอาญา 3) การไกล่เกลี่ยคดีอาญาให้กระทำไปแล้วเสร็จภายใน 60 วัน และ 4) ผู้ไกล่เกลี่ยจัดทำบันทึกข้อตกลง และช่วงที่ 3 หลังวันกำหนดนัดไกล่เกลี่ยคดีอาญา เริ่มตั้งแต่ 1) ผู้ไกล่เกลี่ยส่งบันทึกข้อตกลง 2) พนักงานสอบสวนส่งบันทึกข้อตกลงต่อไป พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) พนักงาน

⁷⁰ รายละเอียดโปรดดู ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 ประกอบมาตรา 36

อัยการมีคำสั่งเห็นชอบ 4) พนักงานอัยการส่งบันทึกข้อตกลง พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวนคืน 5) คู่กรณีปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง 6) คู่กรณีแจ้งการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง 7) พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง 8) พนักงานสอบสวนส่งบันทึกการปฏิบัติตามข้อตกลง พร้อมทั้งสำนวนการสอบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ 9) พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี

ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 ภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญา ผลที่เกิดขึ้นคือ 1) ผู้เสียหายจะฟ้องคดีด้วยตนเองไม่ได้ 2) ถ้าผู้เสียหายฟ้องคดีอยู่ก่อนแล้วให้ศาลรอการพิจารณาคดีนั้นไว้ และช่วงที่ 2 ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งยุติคดี ผลที่เกิดขึ้นคือสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป

ข้อดีของการไกล่เกลี่ยคดีอาญามีอยู่หลายประการด้วยกัน เช่น ผู้ต้องหาได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการถูกดำเนินการให้มีการพิจารณาลงโทษ ช่วยลดความล่าช้าในการพิจารณาคดีของศาลที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีคดีเข้าสู่สารบบความของศาลเป็นจำนวนมากเกินไป ช่วยลดปัญหาความแออัดของจำนวนนักโทษในเรือนจำ ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ต้องหา เป็นต้น

เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... แล้ว ผู้เขียนเห็นด้วยกับการกำหนดให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญา แต่ก็ยังมีข้อกังวลอยู่เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อกังวลในส่วนคดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ที่กำหนดให้คดีความผิดต่อแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายร่างพระราชบัญญัติเป็นคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ ข้อกังวลในส่วนกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ที่กำหนดให้การแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นอำนาจดุลพินิจของพนักงานสอบสวน และข้อกังวลในส่วนผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ที่กำหนดให้ศาลต้องรอการพิจารณาคดีไว้เมื่อพนักงานสอบสวนมีคำสั่งให้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาตามที่ปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. .... ดังนี้

(1) ควรตัดคดีความผิดต่อแผ่นดินที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายร่างพระราชบัญญัติออกจากคดีอาญาที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้

(2) เมื่อตัดคดีความผิดในข้อที่ (1) ออกแล้ว ควรกำหนดให้การแจ้งสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็น “หน้าที่” ไม่ใช่ “อำนาจดุลพินิจ” ของพนักงานสอบสวน หากเป็นคดีความผิดที่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้แล้ว พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบในโอกาสแรกว่ามีสิทธิยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยคดีอาญา

(3) ควรกำหนดให้การไกล่เกลี่ยคดีอาญาใช้ได้เฉพาะกรณีที่ผู้เสียหายยังไม่ฟ้องคดีเท่านั้น ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีอยู่ก่อนแล้ว ไม่ควรกำหนดให้ทำการไกล่เกลี่ยได้